

Universitat de Lleida

DEGREE CURRICULUM
**INNOVATIVE TEACHING AND
INITIATION TO EDUCATIONAL
RESEARCH - PHYSICAL
EDUCATION**

Coordination: CASTAÑER BALCELLS, MARTA

Academic year 2016-17

Subject's general information

Subject name	INNOVATIVE TEACHING AND INITIATION TO EDUCATIONAL RESEARCH - PHYSICAL EDUCATION			
Code	14305			
Semester	ANUAL CONTINUED EVALUATION			
Typology	Degree	Course	Typology	Modality
	Master's Degree in Secondary Education Teacher, Training and Language Teaching	1	OPTIONAL	Attendance-based
ECTS credits	5			
Groups	1GG			
Theoretical credits	3			
Practical credits	2			
Coordination	CASTAÑER BALCELLS, MARTA			
Department	DIDACTIQUES ESPECIFIQUES			
Teaching load distribution between lectures and independent student work	20 % Class Presencial 80 % holding a permit autonomous Work of the student			
Important information on data processing	Consult this link for more information.			
Language	Català i anglès			
Distribution of credits	3 theoretical credits of the matter 1 theoretical - practical credit intermatter 1 practical credit			
Office and hour of attention	Wednesdays from 10 to 12 at Laboratori d'Observació de la Motricitat			

Teaching staff	E-mail addresses	Credits taught by teacher	Office and hour of attention
CAMERINO FOGUET, OLEGUER	ocamerino@inefc.es	2	
CASTAÑER BALCELLS, MARTA	mcastaner@inefc.es	2	
REVERTER MASIÀ, JOAQUIN	reverter@didesp.udl.cat	1	
RODRIGUEZ ARREGUI, ROSA MARÍA	rrodriguez@inefc.es	0	

Subject's extra information

there will be four practical meetings to the pavell ò by which it is needed that the pupils bring clothes adapted by the practice.

Every evidence excels itself in 5 on 10 and it is necessary to approve all the evidences.

Learning objectives

1. To be open-minded for the needs for innovation and for educational investigation to realize projects of teaching innovation with support of searches of specific and index-linked publications.
2. To design didactic sequences of interdisciplinary appearance immediately after actions to apply in a practical way curriculares interdisciplinary that integrate concepts, methods and activities of the EF with other matters curriculares of the secondary education.
3. To analyze in an objective way, by means of the methodology observacional and the narrated experiences, the proper verbal communicative style and paraverbal (cinèsic; proxèmic; cronèmic and of parallenguatge in five situations of differentiated EF.

Competences

Generic:

- G1. Team work and at interdisciplinary teams.
- G2. Oral and written communication.
- G5. Skill of management of the information.
- G3. Capacity of analysis and of synthesis.
- G10. With regard to the right equality essentials between men and women, to the promotion of the Human rights

and to the proper values of the culture of the peace and to the democratic values.

G11. Use of the foreign language.

G12. Aptitude to design and to manage a project.

Specific:

E22. To know and to apply innovative teaching proposals in the ambience of the experienced specialization.

E23. To analyze critically the task of the teaching, of the good practices and of the orientation using indicators of the quality.

E24. To identify the problems relative to the education and learning of the matters of the specialization and to raise alternatives and solutions.

E25. To know and to apply methodologies and educational basic skills of investigation and evaluation and to be capable of designing and of developing research projects, innovation and evaluation.

Subject contents

The first block: Introductory

- The procedures of search of sources and reliable resources of information according to the quality indicators and factors of impact of the publications.

The second block: The interdisciplinary curriculum(IC), a procedure of educational innovation for the discent

- The intradiscipline and the interdiscipline curricular, a way of optimizing didactic sequences and resources of the Physical education.
- Hardware and strategies to promote expositions and actions of interdiscipline curricular between several matters.
- Design of interdisciplinary didactic sequences like modularitats for the Didactic Units.
- He looks for instruments of teaching innovation and use of the TIC and the BLOCK in the Physical education to Secondary.

Third block: Analysis of the verbal teaching communication and paraverbal, an innovation procedure for the teacher

- The optimization of the teaching, key communication of the processes of education and learning.
- The power of the communication paraverbal beyond the verbal one in the pedagogic action. The communication cinèsica, the proxèmica, the cronèmica and the parallenguatge.
- Analysis of the proper verbal communication and paraverbal-cinèsica, proxèmica and of parallenguatge - in different specific situations of physical and sports education.

Methodology

The methodology that allows the pursuit of this module answers to:

- In consonance to active pedagogics there will get together theoretical meetings and practices relative to each of three parts of contents that contributes the module.

- Learning of documentary search of the first block transverse two contents blocks are applied to others.

- Some interventions will be of magisterial appearance but, always combined with problem solving and design of educational situations and several practical implementations (the second block of content).

- The posgrado pupil has to show self-management capacity and attending to its previous baggage and its desire to improve like professional immediately after the autobservació (third block of contents)

Development plan

--

SESSIÓ	EQUIP DOCENT	OBJECTIUS/ CONTINGUTS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	% AVALUACIÓ
SESSIÓ	EQUIP DOCENT	OBJECTIUS/ CONTINGUTS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	% AVALUACIÓ
		Desplegar una mentalitat oberta a les necessitats de innovació i de investigació educativa per realitzar projectes d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades.	Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors	Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes documentals. Resolució de problemes documentals. Resolució de problemes documentals.	
Dimarts 26 gener	Joaquim Reverté	Desplegar una mentalitat oberta a les necessitats de innovació i de investigació educativa per realitzar projectes d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades.	Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors	Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes documentals. Resolució de problemes documentals.	
Dimarts 26 gener	Joaquim Reverté	Desplegar una mentalitat oberta a les necessitats de innovació i de investigació educativa per realitzar projectes d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades.	Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors	Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes documentals. Resolució de problemes documentals.	
Dijous 28 febrer	Marta Castañer	Desplegar una mentalitat oberta a les necessitats de innovació i de investigació educativa per realitzar projectes d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades.	Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors	Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes documentals. Resolució de problemes documentals.	
Dijous 28 febrer de 11:30 a 13:30	Marta Castañer	Desplegar una mentalitat oberta a les necessitats de innovació i de investigació educativa per realitzar projectes d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades.	Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors	Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes documentals. Resolució de problemes documentals.	
Dijous 28 febrer de 11:30 a 13:30	Marta Castañer	Desplegar una mentalitat oberta a les necessitats de innovació i de investigació educativa per realitzar projectes d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades.	Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors	Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes documentals. Resolució de problemes documentals.	
Dijous 4 febrer	Marta Castañer	Desplegar una mentalitat oberta a les necessitats de innovació i de investigació educativa per realitzar projectes d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades.	Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors	Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes documentals. Resolució de problemes documentals.	(a)*
Dijous 4 febrer	Marta Castañer	Desplegar una mentalitat oberta a les necessitats de innovació i de investigació educativa per realitzar projectes d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades.	Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors	Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes documentals. Resolució de problemes documentals.	(a)*
Dijous 11 febrer	Oleguer Camerino	Desplegar una mentalitat oberta a les necessitats de innovació i de investigació educativa per realitzar projectes d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades.	Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors	Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes documentals. Resolució de problemes documentals.	(a)*
Dijous 11 febrer	Oleguer Camerino	Desplegar una mentalitat oberta a les necessitats de innovació i de investigació educativa per realitzar projectes d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades.	Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors	Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes documentals. Resolució de problemes documentals.	(a)*
Dijous 18 febrer	Oleguer Camerino	Desplegar una mentalitat oberta a les necessitats de innovació i de investigació educativa per realitzar projectes d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades.	Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors	Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes documentals. Resolució de problemes documentals.	(a)*
Dijous 18 febrer	Oleguer Camerino	Desplegar una mentalitat oberta a les necessitats de innovació i de investigació educativa per realitzar projectes d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades.	Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors	Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes documentals. Resolució de problemes documentals.	(a)*

		<p>Analitzar de manera objectiva, mitjançant la metodologia observacional i les vivències narrades, el propi estil comunicatiu verbal i paraverbal (cinèsic; proxèmic; cronèmic i de paralenguatge en cinc situacions d'EF diferenciades.</p>		<p>Avaluació de les recerques de TASQUES documentals. Resolució de problemes</p>	<p>% AVALUACIÓ</p>
<p>Dijous SESSIÓ febrer</p>	<p>Marta Castañer</p>	<p>Terçer bloc de continguts</p>	<p>ANÀLISI DE CASOS PROFESSOR/A Seguiment tutoritzat</p>		
<p>Dimarts 26 gener</p>	<p>Joaquim Reverté</p>	<p>Desplegar una mentalitat oberta a les necessitats de innovació i de investigació educativa per realitzar projectes d'innovació i comunicació arran de 6 articles indexats segons al treballat al d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades</p>	<p>Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors</p>	<p>Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes</p>	
<p>Dijous</p>	<p>Marta Castañer</p>		<p>Anàlisi de casos.</p>	<p>Avaluació arran de l'anàlisi de casos individual</p>	<p>25% (a)</p>
<p>28 abril Dijous</p> <p>28 febrer</p> <p>de 11:30 a 13:30</p>	<p>Joaquim Reverté</p> <p>Marta Castañer</p>	<p>(b) Complementar l'anàlisi amb una taula resum d'indicadors d'innovació i comunicació arran de 6 articles indexats segons al treballat al d'innovació docent amb sustentació de cerques de publicacions específiques i indexades</p> <p>Primer i tercer blocs de continguts Primer bloc de continguts.</p>	<p>Classes magistrals. Guiatge de com procedir en cercadors</p>	<p>Recerques de fonts documentals. Resolució de problemes</p>	<p>25% (b)</p>
<p>Dijous 5 maig</p> <p>4 febrer</p>	<p>Oleguer Camerino</p> <p>Marta Castañer</p>	<p>(a) Arran de l'aplicació de manera pràctica Dissenyar seqüències didàctiques de les sessions d'interdisciplina curricular del caire interdisciplinari arran d'aplicar de manera pràctica accions curriculars interdisciplinàries que integrin conceptes, mètodes i activitats de l'EF amb altres matèries curriculars de l'ensenyament secundari.</p> <p>(b) Dissenyar seqüències didàctiques de caire interdisciplinari que integrin conceptes, mètodes i activitats de l'EF amb altres matèries curriculars de l'ensenyament secundari.</p> <p>Segon bloc de continguts</p>	<p>Anàlisi de casos Dinàmiques actives</p>	<p>Avaluació de les exposicions del segon bloc de problemes. Implementacions pràctiques</p>	<p>25%(a) * 25%(b) (a)</p>
<p>Evaluation</p> <p>Dijous 1 febrer</p>	<p>Oleguer Camerino</p>	<p>Dissenyar seqüències didàctiques de caire interdisciplinari arran d'aplicar de manera pràctica accions curriculars interdisciplinàries que integrin conceptes, mètodes i activitats de l'EF amb altres matèries curriculars de l'ensenyament secundari.</p> <p>Segon bloc de continguts</p>	<p>Dinàmiques actives</p>	<p>Resolució de problemes. Implementacions pràctiques</p>	<p>(a)*</p>
<p>Dijous 18 febrer</p>	<p>Oleguer Camerino</p>	<p>Dissenyar seqüències didàctiques de caire interdisciplinari arran d'aplicar de manera pràctica accions curriculars interdisciplinàries que integrin conceptes, mètodes i activitats de l'EF amb altres matèries curriculars de l'ensenyament secundari.</p> <p>Segon bloc de continguts</p>	<p>Dinàmiques actives</p>	<p>Resolució de problemes. Implementacions pràctiques</p>	<p>(a)*</p>

The first block: The introductory and Second block: Analysis of the verbal teaching communication and paraverbal, an innovation procedure for the teacher

Description of the evidence:
 (a) To analyze in an objective way practical means of the methodology observacional and the narrated experiences, the proper verbal communication level (cinèsic, proxèmic, cronèmic and of paralenguatge) in five situations of differentiated methods and activities of the EF with other curricular subjects of the secondary teaching.
 (b) To complement the analysis with a table summary of indicators of innovation of strategies and communication immediately after 6 articles index-linked according to that one worn out in the first block

Competences to be evaluated:

E25 - to Know and to apply methodologies and educational basic skills of investigation and evaluation and to be capable of designing and of developing research projects, innovation and evaluation.

E23 - to Analyze critically the task of the teaching, of the good practices and of the orientation using indicators of the quality.

E24 - to Identify the problems relative to the education and learning of the matters of the specialization and to raise alternatives and solutions.

G5 - Skill of management of the information.

G3 - Capacity of analysis and of synthesis.

G11 - Use of the foreign language.

G2 - oral and written Communication.

G10 - With regard to the right equality essentials between men and women, to the promotion of the Human rights and to the proper values of the culture of the peace and to the democratic values.

Punctuation: 25 % (a) 25 % (b)

Maximum date of delivery: On April 28

Indicators: Table summary of indicators of innovation of strategies and communication immediately after 6 articles index-linked according to that one worn out in the first block.

The dossier of the objective analysis of the proper verbal communicative style and paraverbal it includes two parts: a) to complete descriptively every pigeonhole of the table of teaching actions that the teacher will deliver. It is a table of double entry that crosses type of actions cinèsiques, proxèmiques, cronèmiques and of parallenguatge with the moments of the meeting of explanation, instruction and development. b) on three situations of filmed EF of the proper teaching action to realize: record of the categories of analyses that will be indicated to the theoretical meetings and immediately after here doing a small statistical analysis and of detection of communicative bosses as well as a descriptive analysis, daily type, of autobservació and self-criticism of the proper communication in every situation.

The second block: The interdiscipline curricular (IC), a procedure of educational innovation for the discent

Description of two evidences:

(a) A root of the application of a practical way the interdiscipline meetings curricular of February,

(b) to design didactic sequences of interdisciplinary appearance that integrate concepts, methods and activities of the EF with other matters curriculares of the secondary education.

Competences to be evaluated:

E22 to Know and to apply innovative teaching proposals in the ambience of the experienced specialization.

E24 to Identify the problems relative to the education and learning of the matters of the specialization and to raise alternatives and solutions.

E25. To know and to apply methodologies and educational basic skills of investigation and evaluation and to be capable of designing and of developing research projects, innovation and evaluation.

G12 - Aptitude to design and to manage a project.

G1 - I Am employed at team and at interdisciplinary teams.

G11 - Use of the foreign language.

Maximum date of delivery of the first evidence: (a) every group will apply the practical meeting the day that is assigned of every Thursday of February. (b) on Feb. 18

Punctuation: 25 % (a) 25 % (b)

Indicators: The structure of every practical meeting has to fulfill the aspects that the teacher explicitará in class: temporality and place of application; clear description of the contents and targets to work according to the place that the meeting has inside the set of the didactic sequence; activities adapted at the level of knowledge of the participants and that show an interdisciplinary and not juxtaposed contents making. At the end of the meeting a putting is done together of the strong and weak points of the meeting that the drivers of the meeting will gather as report and will present like a point of in the exhibition of the didactic sequence of the second evidence.

Exhibition for groups of the interdisciplinary didactic sequence in exhibition of 15 ' with a power point or similar ruled to 10 of slides that they will include: title adapted to the interdisciplinary work; introduction with the paragraphs of description and justification; relation tables between the contents, the competitions and the targets; possible relations with a PEC and a pedagogic Project of team that will have already been assigned in the beginning of this block; orientations for the pedagogic intervention; development of the meetings with the structure that will be detailed; linked and attached evaluation items.

Recuperation all evidences on May 5.

Bibliography

- Anguera, M.T. (Coord.) (1999). Observación en deporte y conducta cinésico-motriz: aplicaciones. Barcelona: EUB.
- Bartolome, M. (1997): Metodología cualitativa orientada cap al canvi i la presa de decisions. Barcelona. Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya.
- Buck, R & Vanlear, C.A (2002). Verbal and nonverbal communication: Distinguishing symbolic, spontaneous, and pseudo-spontaneous nonverbal behavior. *Journal of communication*, 52(3), 522.
- Buscà F, Castañer M, Camerino O. (2006): Les tasques motrius significatives (TMS): òptims procediments d'ensenyament i d'aprenentatge. *Temps d'Educació. Universitat de Barcelona* 31 (213-224).
- Camerino, O; Castañer, M. (coord.) (edicions trimestrals): Guías Praxis para ESO de Educación Física. Ciss-Praxis- Wolters Klouwer.
- Camerino, O. (1995): Integració metodològica en la investigació de l'educació física. Lleida: INEFC. Col.lecció Recerca.
- Camerino, O. (1996): Integración metodológica en la investigación de la enseñanza de la educación física, su aplicación en la interacción educativa. En F. Del Villar (Coord.): *La investigación en la enseñanza de la educación física.* Cáceres: Universidad de Extremadura.
- Camerino, O.; Castañer, M. and Anguera, M.T. (Ed.) (2012): *Mixed Methods Research in the Movement Sciences: Cases in Sport, Physical Education and Dance.* UK. Routledge.
- Carr,W. and Kemmis,S. (1988): *Teoría crítica de la enseñanza. La investigación acción en la formación del profesorado.* Barcelona: Martinez Roca
- Castañer, M. (1996). *Pedagogia del gest i missatge no-verbal.* Lleida: Pagès Editors.
- Castañer, M. (2012). *Pedagogía del gesto y mensaje no verbal.* Lleida: Milenio.
- Castañer, M. (1996). La metodología observacional aplicada al análisis de la comunicación no-verbal del discurso docente. En F. Del Villar (Ed.), *La investigación en la enseñanza de la educación física* (pp.27-54). Cáceres: Universidad de Extremadura.
- Castañer, M. (1999). Elaboración de un sistema de categorías para la observación de la conducta cinésica no-verbal de los docentes. En M.T. Anguera (Coord.) (1999), *Observación en deporte y conducta cinésico-motriz: aplicaciones* (pp. 71-105). Barcelona: EUB.
- Castañer, M. (2006). *La inteligencia corporal.* Barcelona: Graó.
- Castañer, M. (2009). SOCOP, sistema de observación para la optimización de la comunicación paraverbal del docente. *Temps d'Educació* 36, 231-246.
- Castañer, M. (2012): *Pedagogía del gesto y mensaje no verbal. Hacia la calidad de la comunicación docente.* Lleida: Milenio_Pagès editors.
- Castañer, M. y Camerino, O. (2006): *Manifestaciones Básicas de la Motricidad.* INEFC. Publicacions de la Universitat de Lleida.

- Castañer, M. & Camerino, O. (1999). Anàlisi i millora de la comunicació verbal i no verbal del professorat en situacions docents. Barcelona: EDIUOC.
- Castañer, M. y Camerino, O. (2003): Más allá de la educación física. Nuevos perfiles y nuevos sentires. Cuadernos de pedagogía, 322, 47-51.
- Castañer, M. y Camerino, O. (Coord.) (2003) Monogràfic: Educar la motricidad. Cuadernos de Pedagogía, 322, 47-75.
- Castañer, M y Camerino, O. (2009): Hacer que la interdisciplina curricular sea cada vez menos una utopia. En Grasso, A. (coord.): La Educación Física cambia. Buenos Aires: Novedades educativas.
- Castañer, M. y Trigo, E. (1998): La interdisciplinariedad en la Educación Secundaria Obligatoria. Propuestas teórico-prácticas. Barcelona: INDE.
- Castañer, M; Torrents, C; Anguera, M.T; Dinušová, & Jonsson, G.M. (2009): Identifying and analyzing motor skill responses in body movement and dance. Behavior Research Methods. 41 (3), 857-867
- Castañer, M., Camerino, O., Anguera, M^a.T. & Jonsson, G.K. (2010). Observing the paraverbal communicative style of expert and novice PE teachers by means of SOPOP: a sequential análisis. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 2(2), 5162-5167.
- Castañer, M; Torrents, C; Dinušová, M y Anguera, M.T. (2008): Habilidades motrices en expresión corporal y danza. Detección de T-Patterns. Motricidad. European Journal of Human Movement. 21, 168-188
- Castañer, M; Torrents, C; Dinušová, M y Anguera, M.T. (2009): Instrumentos de observación ad hoc para el análisis de las acciones motrices en Danza Contemporánea, Expresión Corporal y Danza Contact-Improvisation. Apunts 95, 14-23.
- Colás, M.P.; Buendia, L. (1992): Investigación Educativa. Sevilla.: Ed. Alfar.
- Chesebro, J.L & McCroskey, J.C. (2001). The relationship between teacher clarity and immediacy and student affect and cognitive learning. Communication Education, 50, 59-68.
- Chesebro, J.L. (2003) Effects of teacher clarity and nonverbal immediacy on student learning, receiver apprehension and affect. Communication Education, vol 52, (2) pp 135-147.
- Dooley, K.J; Corman, S.R; McPhee, R. D And Kuhn, T. (2003): Modeling high-resolution broadband discourse in complex adaptive systems. Nonlinear Dynamics Psychol Life Sci 7 (1); 61-85.
- Estévez, M. et alt. (2004): La Investigación Científica en la Actividad Física: La Metodología. Habana: Editorial Deportes.
- Gallahue, D, Cleland-Donnelly, F. (2003): Development of physical education for all children. N.Y: Human Kinetics.
- Jones, S.E & Le Baron, C.D. (2002). Research on the relationship between verbal and nonverbal communication: Emerging integrations. Journal of communication, 52(3), 499.
- Jousse, M. (1974): L'anthropologie du geste. Mayenne: Gallimard.
- Kearney, P., Plax, T.G., Hays, E.R. & Ivey, M.J. (1991). College teacher misbehaviour: what students don't like about what their teachers say and do. Communication quarterly, 39, 309-324.
- Kendon, A. (1980): Gesticulation, speech and the gesture theory of language origins. A Key, M. R. (ed.): The relationship of Verbal and Nonverbal Communication (207-227). Mouton. París & La Haye.
- — (1981): Nonverbal Communication, Interaction and Gesture. The Hague: Mouton.
- Key, M. R. (1980): The relationship of Verbal and Nonverbal Communication. París & La Haye: Mouton.
- Poyatos, F. (1994). La comunicación no-verbal II. Madrid: Istmo.
- Torrents, C y Castañer, M. (2008): Educación integral mediante el contact improvisation. Tándem 26 91-10.
- Torrents, C; Castañer, M;. (2009): Las consignas en la Expresión Corporal: una puerta abierta para la creatividad y la creación coreográfica. Tandem 30 (111-121).
- Torrents, C; Castañer, M; Dinušová, M y Anguera, M.T. (2008): El efecto del modelo docente y de la interacción con compañeros en las habilidades motrices creativas de la Danza. Un formato de campo para su análisis y obtención de T-patterns motrices. Retos 14. (5-9).
- Torrents, C; Castañer, M; Dinušová, M; Anguera, M.T. (2010): Discovering new ways of moving: Observational analysis of motor creativity while dancing contact improvisation and the influence of the partner. Journal of Creative Behavior. 44(1), 45-62.
- Vieira, H. (2007): La comunicación en el aula. Madrid: Narcea.
- Zimmermann, D. (1978): Observation et communication non-verbale en école maternelle. París: ESF.
- — (1982): La sélection non-verbale a l'école. París: ESF.